WYDAWNICTWA CENTRALNEJ BIBLJOTEKI WOJSKOWEJ.

Nr. 6.

T. III. 1926.

1. Wojskowe wiadomości bibljograficzne.

„Wojskowe wiadomości bibljograficzne"—zapoznają z treścią dzieła, orjentują zainteresowanych w zagadnieniach poruszanych w bieżącej literaturze wojskowej, a zarazem ułatwiają czytelnikom i kierownikom Bibljotek Wojskowych decyzję co do zakupu książek, znanych na podstawie „Komunikatu bibljograficznego"—jedynie z tytułów.

Oddział bibljograficzny C. B. W.

Les „Nouvelles Bibliographiques Militaires"—instruisent sur le contenu du livre, permettent aux intéressés de s'orienter dans toutes les questions touchés dans la littérature militaire contemporaine et facilitent en même temps aux lecteurs et aux chefs des Bibliothèques Militaires le choix de livres à acheter parmi les titres nommés dans le „Communiqué Bibliographique".

Section bibliographique de la Bibl. Centr. Mil.

BIBLJOTEKARSTWO I BIBLJOTEKI WOJSKOWE.

SŁUCHOWSKIJ M. — *Puti podgotowki bibliotiekaria politproswietczika. Moskwa, 1924, Wysszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet. — Str. 114. — C.B.W. sygn. 28.137/II.*

Książka Słuchowskiego, polecana przez agitacyjno-propagandowy wydział Zarządu Politycznego S. S. S. R. jako podręcznik dla kursów bibljotekarskich, daje pewien metodycznie ujęty całokształt materjału potrzebnego dla przygotowania bibljotekarza, bądź w drodze ukończenia odnośnych kursów, bądź w drodze samokształcenia się. Na specjalną uwagę w książce zasługuje wyczerpująca bibljografja dzieł rosyjskich z zakresu bibljotekarstwa.

CHLEBCEWICZ E. i A. TJEWAR — *Trudy 1-go wsierosijskago sjezda bibliotiecznych rabotnikow krasnoj armii i fłota. Moskwa, 1922, Wysszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet.—Str. 128.—C.B.W. sygn. 28.139/II.*

Książka składa się z 9 referatów wygłoszonych na zjeździe bibljotekarzy wojskowych, który się odbył w dn. 15—25 X.1920 r. Referaty te omawiają różne zagadnienia z teorji i praktyki bibljotekarstwa. Wartość poszczególnych artykułów jest bardzo różna.

CHLEBCEWICZ E. — *W pomoszcz bibliotiekariu. Moskwa, 1923, Wysszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet.—Str. 130.—C.B.W. sygn. 28.132/II.*

Jest to zbiór artykułów pod redakcją Chlebcewicza, omawiający różne zarówno metodyczne jak i przedmiotowe zagadnienia z dziedziny urządzania i prowadzenia bibljotek żołnierskich.

NIEWSKIJ W. — *Normalnyj katalog połkowoj krasnoarmiejskoj biblijotieki. Moskwa, 1923, Wysszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet. — Str. 186. — C.B.W. sygn. 28.131/II.*

Katalog ten obejmuje 2300 tytułów książek sklasyfikowanych według systemu dziesiętnego Devey'a. W obrębie działów i poddziałów, na jakie rozpada się katalog, poszczególne książki wybierane są kolejno według ich ważności dla przeciętnego czytelnika żołnierza.

USTAWODAWSTWO WOJSKOWE.

CASSOU, *cdt.* et H. SIMONDET — *Ce que tout Français doit savoir de la nouvelle loi militaire. Paris, 1923, Levrault.—Str. 36.—C.B.W. sygn. 31.569/I.*

W formie pytań i odpowiedzi na nie omawiają autorzy całokształt zagadnień wojskowych, ważnych dla przeciętnego obywatela francuskiego. Zawięc normalne obowiązki służby wojskowej jak i dobrowolne zobo-

wiązania, oparte na kontrakcie oraz warunki, na jakich takie umowy mogą dojść do skutku—opisują autorzy w formie przystępnej i jasnej.

Całość obejmuje 67 pytań, ułożonych w trzy grupy: 1) Przed służbą wojskową; 2) Podczas służby czynnej; 3) Po służbie czynnej. Na końcu podano tablicę, wyjaśniającą tworzenie się korpusu oficerów rezerwy oraz rzeczowo ułożony skorowidz książeczki.

ORGANIZACJA WOJSKA LINJOWEGO, REZERWY ORAZ ZWIĄZKÓW CYWILNO-WOJSKOWYCH.

BRUCHON E., *cdt.—Le nouveau statut des officiers de reserve. Paris, 1925, Lavauzelle.—Str. 54.—C.B.W. sygn. 32.697/II.*

Autor przedstawia dane historyczne, dotyczące powstania statutu oficerów rezerwy. Dowiadujemy się więc, że powolny był przebieg powstania statutu. Najpierw Związek oficerów rezerwy—po dłuższych bezowocnych zabiegach — uzyskał w d. 10/3 1922 rozporządzenie ministra wojny, powołujące do życia komisję doradczą złożoną z przedstawicieli linji, wyznaczonych tem rozporządzeniem, i z 10 oficerów rezerwy, należących do różnych broni i służb.

Po szeregu zebrań komisja ta uzyskała—na skutek swych uchwał—rozporządzenie Ministra Wojny, ustanawiające przy ministerstwie Komisję w permanencji p. n. Sekcji oficerów rezerwy.

Komisja ta opracowała projekt ustawy, który uchwalony został przez Izbę Poselską i Senat.

Tekst statutu, zaopatrzony treściwym komentarzem oraz skorowidzem treści ustawy—zamyka tę ciekawą książkę.

BENDZIULA FRIEDRICH—*Der Stahlhelm. Bund der Frontsoldaten. Führer-Handbuch. Magdeburg, 1925, Stahlhelm-Verl.—Str. 289+5 tabl. kolor.—C.B.W. sygn. 110.134/I.*

Bardzo ciekawa książka, umożliwiająca dokładniejszą orjentację w dzisiejszych nastrojach niemieckich, w głównych organizacjach, w ich sile, charakterze i środkach. Stahlhelm—to nacjonalistyczny związek dawnych żołnierzy frontowych, silnie zorganizowany, bardzo liczny, zasobny w środki, oparty na poważnych odłamach społeczeństwa. Jego przeciwnik to Reichsbanner, związek postępowy, oparty na „Młodych Niemczech“, liczbowo jeszcze silniejszy, organizacyjnie również zwarty. Można nieledwie powiedzieć, że dzisiejsze Niemcy oscylują między temi dwoma, zwalczającemi się organizacjami, z których jedna: Stahlhelm — jest monarchistyczną; druga: Reichsbanner — republikańską.

Książka pt. Stahlhelm wprowadza nas w historję powstania i rozwoju tego związku a równocześnie zapoznaje nas z jego sprężystą organizacją, z jego środkami dyspozycyjnemi i metodami pracy.

GORODNIEW — *Oczerki Krasnoj armji. Moskwa, 1924, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo.—Str. 116.—C.B.W. sygn. 28.198/II.*

Autor omawia w swej pracy różne zagadnienia związane z organizacją wyszkolenia i codziennem życiem wojska sowieckiego Książka daje dość barwny lecz wybitnie tendencyjny w duchu komunistycznym obraz.

AUFFENBERG-KOMAROW, *Gen.—Oesterreich und das Problem seiner Landesverteidigung. Wien, 1925, Lenobel.—Str. 16.—C.B.W. sygn. 32.819/II.*

Były austryjacko-węgierski minister wojny, gen. Auffenberg omawia w tej pracy zagadnienie siły zbrojnej austryjackiej. Dochodzi też w niej do

wniosku, że podnoszone projekty oparcia bezpieczeństwa państwa austryjackiego na powiększonym korpusie żandarmerji, przynosząc małe korzyści materjalne, umniejszają skalę tego bezpieczeństwa, w następstwie też tego oświadcza się—po omówieniu stosunków w krajach ościennnych i po uwydatnieniu międzynarodowego położenia dzisiejszej Austrji — za dotychczasową formą organizacji wojskowej.

HOYER K. und BRENNECKE F.—*Die Uniformen des Reichsheeres und der Reichsmarine nebst amtlichen Uniformtafeln. Charlottenburg, 1925, Off. Worte.—Str. 62, 2 tabl. kolorowe.—C.B.W. sygn. 28.136/II.*

Wydawnictwo to zawiera dokładne omówienie przepisów dotyczących umundurowania niemieckiego wojska, zarówno w służbie jak i poza służbą. Dowiadujemy się więc: co, z jakiego materjału, kiedy i jak należy nosić; dowiadujemy się też, że noszenie ubrania cywilnego poza służbą jest dozwolone i że donaszanie starych mundurów niemieckich jest przewidziane. Naogół jednak umundurowanie obecne wojska niemieckiego nie wiele się różni od dawnego. Barwne tablice oraz graficzne tabele uzupełniają książkę.

WYSZKOLENIE OGÓLNE RÓŻNYCH BRONI.

Takticzesko-strielkowyj sbornik. Moskwa, 1925, Izdatielstwo Wojennyj Wiestnik.—Str. 233.—C.B.W. sygn. 28.167/II.

Książka składa się z 8 szkiców, poświęconych wyszkoleniu strzeleckiemu, zarówno indywidualnemu jak i całych oddziałów. Na specjalną uwagę zasługują szkic Lebiediewa p. t. „Stary i nowy regulamin strzelecki", zawierający porównawczą analizę regulaminów z r. 1921 i 1924, oraz szkic Trikowskiego o zasadach wyszkolenia strzeleckiego w wojsku Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, będący szczegółowem streszczeniem amerykańskiego regulaminu.

WOŁCZANIECKIJ M.—*Artillerijskoje nabludienije. Moskwa, 1923, Wysszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet.—Str. 190.—C.B.W. sygn. 26.241/III.*

Autor we wstępie daje obszerną definicję różnych rodzai obserwacji artyleryjskiej, następnie zaś przechodzi do omówienia jej zadań. Obszerne rozdziały poświęcone są punktom obserwacyjnym, różnym rodzajom ziemnej i powietrznej obserwacji i t. p.

ROHRBECK, *Obst.—Befehlstechnik und Kampfverfahren. Ein Hilfsbuch für junge Offiziere u. Unterführer. 1 Karte. Berlin, 1925, Mittler.—Str. VII, 76. — C.B.W. sygn. 32.862/II.*

Praca zawiera omówienie zadań taktycznych, dotyczących współdziałania podczas bitwy poszczególnych broni. Obliczona na niższych dowódców, opiera się ona ściśle na regulaminach i ogranicza się do wojny ruchowej; jako jednostkę działającą wprowadza autor obustronnie oparty bataljon.

Najpierw więc wprowadza autor obronę obustronnie opartego bataljonu, przyczem omawia rozkazy do obrony; podział bataljonu; instrukcje dla karabinów maszynowych; zadania czat; zadania oddziałów w punktach oporu; sieć łączności; przeciwnatarcie i przeciwuderzenie. Następnie wyświetla natarcie bataljonu obustronnie opartego, przyczem omawia marsz zbliżenia tego bataljonu, rozkazy do oddziałów do odrzucenia nieprzyjacielskich straży przednich; przygotowanie do natarcia; ustawienie bataljonu przy natarciu po wdarciu się w linję nieprzyjacielską; zachowanie się poszczególnych oddziałów po wdarciu się w główną linję nieprzyjacielską i przy przeprowadzeniu natarcia przez grupy oporowe.

HARTMANN H., *Hpt.* und REMLINGER, *Rittm.—Praktische Winke für den Kompanie-(Eskadron-Batterie) Chef des Reichsheeres. Charlottenburg, 1925, Off. Worte.—Str. 166.—C.B.W. sygn. 110.124/II.*

Autor poświęca swą książkę obowiązkom dowódcy kompanji, dotyczącym nie tyle wyszkolenia ile wychowania żołnierza, przyczem nie wdając się w rozpatrywania regulaminów, oświetla rzecz z punktu czysto praktycznego. Po kolei więc omawia: stanowisko i zadania oficerów dowódców plutonów; podział kompanji; rolę podoficerów i ich uzupełnianie; uzupełnianie szeregowców, kancelarję i księgi służbowe; pomieszczenie kompanji; wyżywienie kompanji; umundurowanie i oporządzenie kompanji; uzbrojenie i amunicję; dodatkowe urządzenie dla zajęć kompanijnych (strzelnicze, sportowe, szkolne); nauczanie; kary dyscyplinarne; zażalenia; ludzi zaufania kompanji jako łączników między szeregowcami a dowódcą kompanji; gospodarkę finansową; służbę wewnętrzną; urlopy; plac ćwiczeń i manewry; zużytkowanie przyrządów alarmowych; tradycje dawne (każda kompanja Reichswehry, stanowiąc właściwie kadrę pułku, ma sobie przekazaną tradycję danego pułku); kierownictwo komisji gospody żołnierskiej i t. d.

Między załącznikami wykaz aktów należących do zakresu dowódcy kompanji.

BRETTNER, *Mjr.—Feldmässiges Fahren der Fahrtruppe. Ausbildung und Aufgabenstellung. Charlottenburg, 1925, Off. Worte.—Str. 71+9 szk.—C.B.W. sygn. 110.122/II.*

Autor omawia we wstępie zagadnienie dostosowania się ruchu taborów do warunków bojowych. Zagadnienie to, którego doniosłość podkreślają: dalekonośność artylerji oraz lotnictwo, wymaga bacznej uwagi i dokładnego wystudjowania w czasie pokoju. Dowódcy taborów muszą bowiem, stosownie do sytuacji—umieć rozczłonkowywać swe kolumny lub też kupić je ponownie, muszą też umieć wyzyskać otaczający teren i w zrozumieniu ważności obowiązków, ciążących na nich—nie uchylając się przed niebezpieczeństwem i trudnościami—doprowadzić podległe im kolumny nie tylko w całości ale i w porę na miejsce.

Do przeprowadzenia zadań służby 9 szkiców.

LOTNICTWO.

WEJGELIN K. — *Wojenno-letnoje dieło. Pietrograd, 1923, Obszczestwo drużiej wozdusznogo flota siewiero-zapadnoj obłasti.—Str. 95.—C.B.W. sygn. 27.247/II.*

Jest to podręcznik mający dać czytelnikowi zasadniczy materjał do zapoznania się z technicznemi właściwościami lotnictwa i jego taktycznem zastosowaniem. Napisany jest bardzo popularnie i jasno.

Taschenbuch der Luftflotten. IV Jg. 1924/5. Hgb. v. Dr. Werner von Langsdorff. München, 1925, Lehmann.—Str. 536.—C.B.W. sygn. 1.567/I.

Wydawnictwo to daje przegląd stanu posiadania wszystkich państw świata w zakresie lotnictwa i to zarówno wojskowego jak i cywilnego. Podaje więc ono nie tylko liczbę aparatów ale i ich rodzaje oraz nazwę i umiejscowienie fabryk samolotów.

Ponadto omawia balony i spadochrony, poszczególne motory i t. d.

Wielka ilość rycin i rysunków objaśnia tekst; szczegóły dotyczące lotnictwa polskiego są omówione na str. 37, 74, 354, 477 i 496.

BORODACZEW N. — *Zaszczita tyła. Moskwa, 1924, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo.—Str. 152 i 2 schematy.—C.B.W. sygn. 27.614/I.*

Jest to jedno z wydawnictw „Dobrochima" (Obszczestwo drużiej chimiczeskoj oborony), który wraz z „Towarzystwem przyjaciół floty powietrznej" (Obszczestwo drużiej wozdusznogo fłota) odpowiada naszej L. O. P. P. Książka w popularny i jasny spo ób omawia rózne środki obrony, jakie znajdą zastosowanie w przyszłej gazowo-lotniczej wojnie.

TAKTYKA.

v DER LEYEN, *Hpt. — Vom Zusammenwirken der Waffen. Charlottenburg, 1925, Off. Worte.—Str. 88, 1 szkic.—C.B.W. sygn. 32.357/I.*

Autor wychodzi z dwóch założeń, że cel t. zw. współdziałania broni polega na tem, aby przez ogień umożliwić piechocie i kawalerji zbliżenie się do rozstrzygającego starcia — i że podstawę współdziałania różnych rodzajów broni stanowi dokładna znajomość środków broni i umiejętność ich zużytkowania. Pracę też swoją dzieli następująco: Znaczenie i cel współdziałania rodzajów broni Podstawa tego współdziałania. Znaczenie terminu „broń". Współdziałanie poszczególnych broni (środków np bagnet, karabin, karabin maszynowy i t d.) w obrębie piechoty. Rozdzielenie celów między ciężką broń piechoty. Środki łączności. Piechota i artylerja. Wzajemne porozumienie i wzajemna znajomość środków tych obu broni. Jakie środki zalecają regulaminy dla współdziałania piechoty i artylerji. Wysunięty obserwator. Co musi zawierać meldunek przeznaczony dla artylerji. Meldunek do artylerji o zatrzymaniu się czołowych części. Artyleryjskie dowództwo łączności. Wyznaczenie oddziałów współdziałających. Podporządkowanie artylerji piechocie. Współdziałanie innych rodzajów broni z piechotą i artylerją. Kawalerja i saperzy. Oddziały łączności. Tabory. Lotnicy i czołgi.

ABADIE BR. M., *lt. col. — Etude sur les opérations de guerre en montagne. Paris, 1924, Lavauzelle.—Str. 361.—C.B.W. sygn. 27.933/II.*

Wiadomo, że wojna górska wymaga specjalnej organizacji, oporządzenia, hygieny i pociągu, wymaga ona bowiem specjalnych środków i metod przy marszach, kwaterach, w bitwach, przy zaopatrywaniu i przy ewakuacjach.

Zagadnieniu „wojny górskiej", zlekceważonemu przez francuskie regulaminy wojskowe, poświęca pracę ppłk. Abadie, przyczem opiera się na doświadczeniach, dostarczonych przez wojnę rosyjsko-japońską, a w okresie wojny światowej przez walki na froncie austrjacko-włoskim, na froncie wschodnim w Armenji, na Kaukazie, na Bałkanach i w Karpatach, przez walki na froncie marokańskim, na Taurusie i t. d.

Autor ogranicza się do dywizji i do jej jednostek składowych, a rozpatruje szczegóły.

Pracę swą dzieli autor na 4 części. W pierwszej daje charakterystykę terenu górzystego i wpływ tego terenu na rekrutację, skład, organizację i oporządzenie jednostek i służb. W drugiej roztrząsa możność i sposób użycia w górach rozmaitych broni, szczegóły marszów i kwater, zabezpieczenie i walkę oraz utrzymanie łączności. Trzecią część poświęca hygienie, wyżywieniu, taborom, zaopatrywaniu w broń, amunicję i żywność i ewakuacjom, wreszcie w czwartej omawia działania górskie w zimie.

Wszystkie zagadnienia są omówione ze względu na walki ruchowe, walkę pozycyjną i ze względu na detaszowane oddziały.

BERNAY ALEXANDER, *Mjr. — Die Stammleitung, ihre Herstellung, ihre Bedeutung, ihre Schwierigkeiten. Charlottenburg, 1925, Off. Worte.—Str. 65+4 szk.—C.B.W. sygn. 32.668/II.*

Oparty na długoletniem doświadczeniu przedwojennem, zebranem podczas ćwiczeń i wielkich manewrów a przedewszystkiem na doświadczeniu

wojennem—omawia autor ważne zagadnienie osi łączności t. j. głównej linji łączności, która łączy wewnętrznie dywizję zwłaszcza podczas marszu a zarazem spaja ją z tyłami.

W związku też z tem za zasadniczą cechę zagadnienia osi łączności uważa autor dążność do zbliżenia się do nieprzyjaciela bez względu na trud i straty oraz stałą łączność z krajem. Praca ta, korzysta z ostatnich postanowień regulaminowych, w niejednem jednak idzie dalej. Autor czerpie przytem i z archiwalnego materjału, a mianowicie z wojennych dzienników oddziałów służby łączności.

Praca rozpada się na następujące ustępy: Powstanie osi łączności (definicja; wyzyskanie istniejących linji). Budowa osi łączności (budowa polowego kabla). Znaczenie osi łączności (techniczne, operacyjne i taktyczne). Trudności związane z osią łączności.

NAUKA O BRONI.

BIERMANN, *Obstlt—Lehrbuch für Minenwerfer. 3 Aufl. Berlin, 1925, Eisenschmidt.—Str. VIII, 140.—C.B.W. sygn. 110.068/II.*

Uzupełnione najnowszemi zmianami w sprzęcie i w jego zużytkowaniu, poświęcone jest 3 wydanie książki Biermanna wyszkoleniu kompanji miotaczy min. W tym też celu książka ta, oparta na obowiązujących regulaminach, daje dokładne dane o miotaczach min w ogólności; dokładny opis sprzętu miotacza min i ich pocisków i wreszcie dokładne pouczenie o zachowaniu się wobec sprzętu i pocisków miotaczy min.

Liczne ryciny ilustrują tekst.

MEYER JULIUS, *Univ. Prof.—Der Gaskampf und die chemischen Kampfstoffe. Leipzig, 1924, Hirzel.—Str. X, 424.—C.B.W. sygn. 110.423/II.*

Prof. Uniwersytetu, były dowódca bataljonu linjowego i oficer gazowy przy niemieckiej 2 Armji oraz przy niem. gazowej szkole wojskowej, omawia w tej książce zagadnienie walki gazowej nie tylko ze stanowiska czysto-naukowego i teoretycznego ale ze stanowiska praktycznego i taktycznego, jako ten który współdziałał w zastosowaniu tego środka do walki na froncie. Przedstawienie ma pewne zabarwienie subjektywne—wnosi za to więcej żywego pierwiastka. Autor jest bezwzględnym zwolennikiem użycia gazów bojowych, uważając gaz za broń podobną do innych środków walki, odmienność tej broni widzi tylko w jej wartości i intensywności. Gaz uważa on za broń wywołaną do życia przez wojnę pozycyjną.

Książka dzieli się na następujące rozdziały: 1) Historja walki gazowej 2) Zasady walki gazowej 3) Chemiczne składniki gazu wojennego 4) Warunki atmosferyczne 5)Stosunki terenowe 6) Użycie chemicznych składników do walki w polu 7) Metody wydymania 8) Wyrzucanie gazów 9) Miny gazowe 10) Gazowe pociski artyleryjskie 11) Gazowe granaty ręczne 12) Karabinowe granaty gazowe 13) Pokojowe użycie gazów bojowych 14) Sztuczny dym i mgła na wojnie 15) Ochrona przed chemicznemi środkami bojowemi 16) Działanie i rezultaty walki gazowej 17) Walka gazowa i wojsko 17) Użycie gazów bojowych ze stanowiska etyki 19) Przyszłość walki gazowej 20) Omówienie wszystkich składników chemicznych używanych do gazów bojowych.

RATHGEN BERNHARD — *Das Aufkommen der Pulverwaffe. München, 1925, Schwere Artillerie.—Str. 72.—C.B.W. sygn. 32.687/II.*

Broszura ta, omawiająca historję powstania broni palnej, jest właściwie rozstrzygnięciem trafności tez postawionych przez Jähnsa i przez Koehlera. Jähns oświadczył mianowicie, że kolebką zarówno prochu jak i broni palnej

są Niemcy, Koehler zaś twierdził, że broń palną wynaleźli Arabowie i że dopiero przez Hiszpanję, Francję i Holandję dostała się ona do Niemiec.

Otóż Rathgen wskazuje na podstawie dokładnego zbadania danych przytoczonych przez Koehlera, a uzupełnionych nowemi źródłami, że słuszniejszem jest twierdzenie Jähnsa i że Niemcy są rzeczywiście wynalazcami zarówno prochu jak i broni palnej.

INŻYNIERJA WOJSKOWA.

KOCHANOW N. — *Wojskowoje inżeniernoje dieło. Moskwa, 1925, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo.—Str. 151.—C.B.W. sygn. 27.517/II*

Jest to podręcznik, przeznaczony dla starszego rocznika szkół wojskowych pokojowego typu, obejmujący fortyfikację polową. Autor kładzie nacisk na praktyczne zastosowanie przez piechotę fortyfikacyj i na jej związek z taktyką.

GEOGRAFJA I TOPOGRAFJA.

SWIENCICKIJ W. i S. MICHIEJEW—*Kurs wojennoj topografji. Moskwa, 1924, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo.—Str. 110.—C.B.W. sygn. 27.530/III.*

Książka Michiejewa i Swiencickiego jest podręcznikiem topografji używanym w sowieckich szkołach wojskowych. Zgodnie ze stosowaną obecnie w wojsku rosyjskim „laboratoryjną" metodą nauczania, kładącą wielki nacisk na samodzielną pracę uczących się pod kierownictwem wykładowców, którzy kierują nią a nie uczą, zawiera ona szereg zadań i ćwiczeń.

VILLATE ROBERT, *cpt. dr. — Les conditions géographiques de la guerre. Paris, 1925, Payot.—Str. 350.—C.B.W. sygn. 110.314/II.*

Wpływ terenu na przebieg działań wojennych tak bardzo brany w rachubę przy praktycznem zastosowaniu, teoretycznie, zwłaszcza w stosunku do doświadczeń zdobytych podczas wojny światowej nie jest jeszcze wyczerpująco omówiony. Jedną z ostatnich prac w tym kierunku, a nieledwie jedyną poważniejszą francuską jest praca Villate'a. Opiera się ona nie tylko na osobistem doświadczeniu, zdobytem wśród walk na froncie zachodnim, ale przedewszystkiem na poważnem wyzyskaniu oficjalnych materjałów, sprawozdań, raportów, tajnych rozkazów, regulaminów i pamiętników prywatnych osób oraz map, wykonanych w Szt. Generalnym, i na planach sytuacyjnych poszczególnych dowódców.

Przy wyzyskaniu tego materjału omawia autor: stosunek geologicznych właściwości terenu do wojny i to zarówno ruchowej jak i pozycyjnej; wpływ ukształtowania terenu na działania; znaczenie brzegów i wód; znaczenie lasów i zarośli i wyzyskanie ich do walki obronnej; rolę osiedli, zależną od kształtu, zaludnienia i środków komunikacyjnych osiedla i znaczenie atmosferycznych stanów na przebieg działań.

Na zakończenie podaje autor obfitą bibljografję przedmiotu.

BRAUN F., *prof.—Pierwobytnoje nasielenije Jewropy. Berlin, 1924, Izdatielstwo „Epocha".—Str. 54.*

Broszura prof. Brauna omawia nader interesujące zagadnienia, dotyczące czasu i miejsca powstania najdawniejszej ludności Europy, podziału jej na poszczególne narody i wzajemnych stosunków. Książka jest właściwie zestawieniem wyników dotychczasowych badań naukowych w tej dziedzinie.

J. R.—*Nasledije Czingis-chana. Berlin, 1925, Jewraziskoje knigoizdatielstwo.— Str. 60.*

Autor, ukrywający się pod inicjałami J. R., daje w swej broszurze niezmiernie ciekawą syntezę dziejów Rosji, stojąc na gruncie euroazjatyzmu. Rosja, która zarówno pod względem etnicznym, jak i kulturalnym ma znaczną domieszkę pierwiastków turańskich, przedstawia coś pośredniego, przejściowego między Europą i Azją. Książka, zawierając szereg oryginalnych i głębokich myśli, nie jest wolna od paradoksów.

SPORT.

BEUTTEL, *Hpt.—Ausbildung im Schneelauf und Wert des Schneelaufes für militärische Zwecke. Berlin, 1925, Offene Worte.—Str. 68.—C.B.W. sygn. 31.562/II.*

W książeczce, przeznaczonej zarówno dla wojskowych jak i dla cywilnych sportowców, omawia antor z wielką znajomością rzeczy: skład sprzętu narciarskiego, a następnie bardzo gruntownie ćwiczenia narciarskie. Osobny wstęp poświęca autor historji wojskowej służby narciarskiej, wskazuje rolę odegraną przez oddziały narciarskie w czasie wojny światowej i wreszcie omawia szereg zadań taktycznych dla narciarskich oddziałów.

SŁUŻBA ZDROWIA.

SPIRE CH. et LOMBARDY P.—*Précis d'organisation et de fonctionnement du service de santé en temps de guerre. Principes de tactiques sanitaire. Paris, 1925, Lavauzelle.—Str. XXIV, 527.—C.B.W. sygn. 110.054/II.*

Zasadnicze zagadnienie służby zdrowia w czasie wojny porusza książka Spira i Lombardyego. Charakter nowoczesnych wojen nadał służbie zdrowia szczególne znaczenie; od niej bowiem zależną jest w bardzo poważnym stopniu odporność i zdolność narodu do dłuższej walki. Zasadą też naczelną służby zdrowia jest ekonomja człowieka, t. j. jego ochrona przed następstwami ran, epidemjami, wycieńczeniem, podatnością do chorób i t. d. W swej pracy nie mogą też lekarze polegać na improwizacji, ich dążnością musi być stosowanie dorobku wiedzy.

Z tych założeń wychodzą autorzy i starają się wskazać wśród jakich warunków i przy jakich dyspozycyjnych środkach—można na wojnie te myśli realizować, a więc zarówno w momencie mobilizacji, jak podczas wojny i to na froncie i na tyłach, jak wreszcie podczas t. zw. ewakuacyj.

Dzieło to rozpada się na następujące ustępy: 1) Organizacja ogólna wojska w czasie wojny 2) Zasadnicze uwagi o ogólnej taktyce 3) Gazy bojowe 4) Zasadnicze szczegóły organizacji wojskowej 5) Ogólna organizacja służby zdrowia podczas wojny 6) Ogólna działalność służby zdrowia 7) Działalność służby zdrowia w poszczególnych oddziałach 8) Służba zdrowia w wojnie górskiej 9) Służba zdrowia w wojskach kolonjalnych 10) Służba zdrowia po przerwaniu działań wojennych 11) Zasady taktyki sanitarnej 12) Praca Sztabu Generalnego 13) Materjały i lekarstwa 14) Zestawienia statystyczne 15) Obowiązki wojskowych lekarzy podczas mobilizacji.

PRAWO, POLITYKA I NAUKI SPOŁECZNE.

HAUMANN OTTO—*Deutschlands Weltpolitik 1890—1912. Berlin, 1925, Hobbing.—Str. X, 240.—C.B.W. sygn. 110.333/II.*

Długoletni szef Biura Prasowego przy niemieckiem Ministerstwie Spraw Zagr. omawia w tej książce główne linje polityki niemieckiej, podkreślając

przedewszystkiem te momenty, które mogły mieć pewien wpływ na wytworzenie sytuacji, która wywołała wojnę. Pracę swoją—napisaną po literacku i z zacięciem publicystycznem, a mającą na celu wskazanie pokojowości polityki niemieckiej—opiera nie tylko na własnych wspomnieniach i wyciągach z prasy ale przedewszystkiem na oficjalnym materjale archiwalnym.

Książka rozpada się na następujące rozdziały: 1) Dzieło Bismarcka 2) Nowy kurs; Bismarck w stanie spoczynku 3) Łączność z Rosją i dwuprzymierze 4) Przejście do polityki światowej 5) Niemiecko-angielskie próby zbliżenia w latach 1898—1900 6) Angielska propozycja przymierza z r. 1901 7) System przeciwwagi 8) Entente cordiale. Podróż do Tangeru 9) Björkö. Widmo floty Algeciras. 10) Sieć Ententy i druga pokojowa konferencja w Haadze 11) Przełomowe lata; Reval i Friedrichshof. 12) Kryzys bośniacki. 13) Zmiana kanclerska. Agadir. Tripolis; Niemcy i Anglja na rozdrożu 14) Główny błąd cesarskiej polityki światowej.

WIPPER R., *prof.—Kommunizm i kultura. Riga, 1925, Izdanije Ettinger.—Str. 126.*

Nowa książka prof. Wippera składa się z szeregu szkiców obrazujących przejawy komunizmu w różnych epokach ludzkiej kultury. Pod słowem komunizm autor rozumie pewien swoisty układ stosunków rodzinnych, społecznych, politycznych i religijnych w duchu jak największego podporządkowania jednostki społeczeństwu W książce swej, która jest I częścią większej pracy obejmującej całokształt zagadnienia, autor omawia czasy starożytne, a mianowicie pierwsze cywilizacje wschodu starożytnego, Grecję i Rzym, sięgając jednak i do dziejów nowożytnych a mianowicie państwa Inkasów i paragwajskiej komuny jezuitów.

BIERDIAJEW NIKOŁAJ—*Nowoje sriedniewiekowje.—Berlin, 1924, Obelisk.—Str. 142.*

Książka składa się z 3 szkiców, poświęconych rozmyślaniom nad losem Rosji i Europy. Autor odnosząc się z pobudek natury wewnętrznej nader krytycznie do każdej wogóle rewolucji, wykazuje jednak głębokie zrozumienie rewolucji rosyjskiej, wypływające z wczucia się w jej istotę.

HAUSER HENRI—*Le problème du régionalisme. Paris, 1925, Les Presses Universitaires.—Str. XII. 164 —C.B.W. sygn. 110.375/II.*

Autor porusza zagadnienie o niezmiernej doniosłości dla Francji. Regjonalizm, jako antyteza centralizacji jest to system, według którego pewne ośrodki z racji swej geograficznej, historycznej i ekonomicznej konfiguracji, stanowią zamknięte, do pełnego życia sposobne i samowystarczalne terytorja.

Walka o uznanie tego systemu, przeprowadzana z przerwami od połowy XIX w.—to wielki wysiłek wybitnych naukowców, to rezultat przeobrażeń gospodarczych i przemysłowych oraz działalności organizacyj społecznych. Wbrew też przewidywaniom zwolenników centralizmu państwowego wojna światowa nie tylko nie podkopała racji bytu regjonalizmu lecz naodwrót uwydatniła jeszcze silniej słuszność a nawet konieczność jego istnienia.

Praca Hausera dzieli się na następujące ustępy: 1) Doradcze Komitety dla ekonomicznej działalności regjonów wojskowych 2) Organizacja i działanie Doradczych Komitetów dla ekonomicznej działalności 3) Zakres działalności Komitetów 4) Komitety i czasy powojenne; Regjonalne ugrupowania ekonomiczne 5) Wzięcie się do pracy 6) Ostateczna organizacja ekonomicznych ugrupowań regjonalnych.

VANDERPOL ALFRED—*La doctrine scolastique du droit de guerre. Paris, 1919, Pédone.—Str. XXVIII, 534.—C.B.W. sygn. 28.134/II.*

Celem tego dzieła jest: 1) udowodnienie, że już w średnich wiekach istniała specjalna doktryna o prawie wojennem, uważająca, że wojna jest aktem sprawiedliwości karzącej, że jest ukaraniem przestępców zagranicznych; 2) równocześnie wskazanie, że państwa dzisiejsze, które odbiegły od tej przez kościół katolicki propagowanej doktryny, winny dla ratowania kultury wrócić do dawnej idei „godziwej wojny".

Autor stara się na podstawie ogromnego materjału źródłowego przedstawić rozpowszechnienie tej doktryny między wiekiem XII a XVII wśród pisarzy całego świata i różnych religij.

Dzieło rozpada się na następujące części: 1) Wywód scholastycznej doktryny wojny; 2) Czy wojna jest dozwolona wśród chrześcijan; 3) Legitymizm wojny; 4) Definicja wojny sprawiedliwej; 5) Przyczyna sprawiedliwa; 6) Powód niezbędny do wypowiedzenia wojny; 7) Intencja prawa; 8) Obowiązki władców i poddanych; 9) Następstwa doktryny i prawa zwycięscy; 10) Scholastyczna doktryna wojny w świetle historji; 11) Stary Testament; 12) Chrześcijanie trzech wieków pierwszych; 13) Od czasów św. Augustyna do św. Tomasza z Aquinu; 14) Zastosowania i odstępstwa od scholastycznej doktryny wojny od XI w. do końca XVI; 15) Teologowie trzech wieków ostatnich; 16) Dokumenty i tłumaczenia.

WOKER GERTRUD, *Dr. — Der kommende Giftgaskrieg. Im Auftrage der internationalen Frauenlige für Frieden und Freiheit. Leipzig, 1925, Oldenburg.—Str. 93.—C.B.W. sygn. 32.340/1*

Praca poświęcona propagandzie pokoju międzynarodowego. Autorka przedstawia zabójcze następstwa używania gazów w czasie wojny, omawia działanie każdego z gazów osobno—a wskazawszy niebezpieczeństwo rozciągnięcia każdej chwili działania tej broni także i na ludność cywilną—wzywa w imię poczucia ludzkości do zaprzestania wojen i do wstrzymania produkcji gazów trujących nawet dla celów przemysłu pokojowego.

Praca rozpada się na następujące rozdziały: 1) Nauka i wojna; 2) Gazy trujące podczas wojny światowej 3) Udoskonalenie techniki gazów trujących 4) Sprawozdanie komisji Ligi Narodów dotyczące wojny chemicznej; 5) Skład i działanie gazów trujących, zakaz wytwarzania gazów i kontrola w tej sprawie.

Politischer Almanach. 1925. Jahrbuch des offentlichen Lebens, der Wirtschaft und der Organisation. Hgb. v. Müller—Jabusch. Leipzig, 1925, Koehler.—Str. XXIV, 700.—C.B.W. sygn. 15.894/II.

Almanach polityczny — jest perjodycznem wydawnictwem, dającem obraz ustroju politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego całego świata Lwią część poświęcają autorowie Niemcom—nie pomijają jednak żadnego z państw świata. Charakter opracowania objektywny, materjał jednak nie jest kompletny, a temsamem niejednokrotnie błędny

Układ wydawnictwa następujący: 1) Niemcy; 2) Niemieckie kraje poza Rzeczpospolitą niemiecką; 3) Zagranica (alfabetycznie ułozone państwa całego świata); 4) Liga Narodów; 5) Wielka prasa; 6) Politycy współcześci; 7) Kronika wypadków 1924 r. 8) Podręczniki i urzędowe publikacje 9) Część statystyczna.

Mimo swych braków—wydawnictwo to przedstawia poważną wartość a zwłaszcza jeśli idzie o orjentację w niemieckich stosunkach.

AUDIBERT J, *contr gén. — Le ravitaillement national. Paris, 1925, Lavauzelle.—Str. XXI, 179.—C.B.W. sygn. 110.058/II.*

Mobilizacja ekonomiczna, to polityka wyżywienia wojska i ludności, to polityka, która już w czasie pokoju przygotowuje wszystko niezbędne dla zapewnienia podczas wojny wojsku oraz ludności cywilnej, zgromadzonej w fortecach, żywności i innych środków do egzystencji a to przy planowem

wyzyskaniu zapasów kraju bez doprowadzenia do niepotrzebnych wstrząśnień dla całości życia ekonomicznego. Historję powstania we Francji organizacji t. zw. służby zaopatrywania (service du ravitaillement), postanowienia ustawodawcze w tym kierunku, formy rozwoju tej organizacji, współpracę w tej dziedzinie wojska i administracji cywilnej oraz rezultaty tej pracy podczas wojny światowej dla wojska i cywilnej ludności francuskiej—omawia Audibert w następujących rozdziałach: 1) Uwagi ogólne: początek i definicja służby zaopatrywania; 2) Przegląd chronologiczny uregulowania służby zaopatrywania; 3) Statystyka i wyżywienie; 4) Wyzyskanie zapasów; 5) Organizacja całości służby zaopatrywania; 6) Przeprowadzanie zaopatrywania podczas wojny; 7) Uwagi ogólne co do sposobów zaopatrywania w Algierze i Tunisie; 8) Urzeczywistnienie podczas wojny służby zaopatrywania przy pomocy krajowych zapasów; 9) Czem powinna być służba zaopatrywania w przyszłości.

HISTORJA POLITYCZNA.

PURISZKIEWICZ W. M. — *Ubijstwo Rasputina. Paryż, b. r., Izdatielstwo J. Powołockij.—Str. 99.*

Książka zawiera fragment z pamiętnika znanego ze swych ekscentrycznych wystąpień posła do rosyjskiej Dumy Państwa Włodzimierza Puryszkiewicza, dotyczący spisku i zamordowania Rasputina, w którem autor odegrał wespół z w. ks. Dymitrem Pawłowiczem i ks. Jusupowem czynną rolę. Po nieudanej próbie otrucia Rasputina oraz równie niefortunnem usiłowaniu zastrzelenia go przez ks. Jusupowa, autor pamiętnika zabił go własnoręcznie 2 wystrzałami z rewolweru. W opisanych przez siebie wypadkach Puryszkiewicz nie zawsze jest zgodny z prawdą, co zaznacza w przedmowie do książki W. Makłakow, były rosyjski minister spraw wewnętrznych.

SCHURIG ARTHUR—*Francisco Pizarro und der Untergang des Inkareiches. Dresden, 1925, Aretz.—Str. 276+1 mapa.—C.B.W. sygn. 110.306/II.*

Oparty na współczesnych hiszpańskich źródłach opisuje autor wyprawę Fr. Pizarra i zajęcie dzisiejszego Peru. Szczegóły tego wypadku dziejowego, jak opisy poziomu kultury państwa Inków, jak opis niesłychanych bogactw, ustrój społeczny Inków, wierzenia religijne i t. d. przedstawione barwnie—dają ciekawy obraz tych zdarzeń.

PICZETA W., *prof.—Wwiedienije w russkuju istoriju. Moskwa, 1923, Gosudarstwiennoje Izdatielstwo.—Str. 205.*

Zadaniem niniejszej książki, napisanej przez jednego z wybitniejszych historyków rosyjskich, jest zapoznanie studjującego ze stanem źródeł oraz historjografją Rosji. Dzieli się ona na 2 części. Pierwsza omawia źródła do historji rosyjskiej, rozpatrując kolejno ważniejsze z nich. Druga poświęcona jest szkołom historjograficznym.

KONCZAŁOWSKIJ D.—*Annibal. Pietierburg, 1923, Izdatielstwo Brockhaus-Efrou.—Str. 124.*

Praca profesora moskiewskiego uniwersytetu Konczałowskiego poświęcona jest życiorysowi Hannibala. Autor, opierając się na szczupłej ilości źródeł i to malujących przeważnie polityczną działalność znakomitego wodza kartagińskiego, ucieka się przy przedstawieniu innych, prawie zupełnie nieznanych stron jego życia, do metody rekonstrukcji drogą stawiania hipotez. Z kilku nasuwających mu się przypuszczeń autor wybierał najwięcej jego zdaniem prawdopodobne. Wskutek nie wielkiej objętości książki wykład utrzymany jest w formie dogmatycznej.

TCHORŻEWSKIJ S. — *Narodnyje .wolnienija pri pierwych Romanowych. Pietrograd, 1924, Knigoizdatielstwo „Siejatiel".—Str. 222.*

Książka prof. Tchorżewskiego składa się z 3 części. Pierwsza z nich poświęcona jest powstaniom ludowym w okresie bezkrólewia (smutnoje wriemia) i bezpośrednio po niem; druga powstaniu 1648 r., a trzecia buntowi kozacko-chłopskiemu Szczepana Razina. Autor stara się zobrazować społeczne i ekonomiczne podłoże przedstawianych przez siebie powstań.

TCHORŻEWSKIJ S.—*Stieńka Razin. Pietierburg, 1923, Izdatielstwo Brockhaus-Efrou.—Str. 132.*

Książka składa się z 4 części. Pierwsza daje barwny obraz kozaczyzny dońskiej oraz okolic nadwołżańskich, druga zawiera dzieje wypraw Razina do Persji, trzecia opis samego powstania kozacko-chłopskiego pod wodzą Szczepana Razina, czwarta zaś materjały do charakterystyki Razina. Na końcu książki znajduje się wykaz bibljografji zagadnienia.

WIPPER R. — *Oczerki istorji rimskoj impierji. Berlin, 1923, Izdatielstwo „Griebina".—Str. 433.*

Jest to drugie przerobione i uzupełnione wydanie wykładów prof. Wippera, wygłoszonych przezeń w moskiewskim uniwersytecie. Zadanie, jakie sobie postawił autor, jest wyjaśnieniem społecznych warunków, w jakich powstało państwo rzymskie, wykazanie w jaki sposób odbiło się utworzenie państwa kolonjalnego na ustroju społecznym metropolji oraz jak wskutek tych przyczyn Rzym przeżył kryzys polityczny, a mianowicie zastąpienie republikańskiej formy rządów przez autokratyczną.

ZABIELEW S., *prof. — Aleksandr Wielikij. Bierlin - Pietierburg - Moskwa 1922, Izdatielstwo „Griebina"—Str. 193.*

Autora interesuje Aleksander Wielki przedewszystkiem jako twórca pierwszej monarchji światowej, to też ośrodkiem wykładu jest przeobrażenie się Aleksandra z króla macedońskiego we władcę prawie całego ówczesnego kulturalnego świata. Prof. Zabielew opiera swą pracę zarówno na źródłach t. j. listach Aleksandra i dzienniku dworskim, prowadzonym przez jego kanclerza, jak i na opracowaniach dotyczących życia i działalności Aleksandra, poczynając od najdawniejszych (Kallisthenes, Arrianus, Diodor, Curtius Rufus).

KOTLAREWSKIJ S.—*Awstro-Wiengrija w gody mirowoj wojny. Moskwa, 1922, Gosudarstwiennoje Izdatielstwo.—Str. 110.*

Jest to studjum o roli, jaką odegrała Austrja w polityce europejskiej w okresie poprzedzającym bezpośrodnio wojnę światową oraz w samej wojnie. Oparte jest ono przeważnie na pracach hr. Czernina (Im Weltkriege), gen. Cramona (Unser österreich - ungarischer Bundesgenosse im Weltkriege) i gen. Kraussa (Die Ursachen unserer Niederlage).

BIERDIAJEW NIKOŁAJ—*Smysl istorji. Bierlin, 1923, Obelisk.—Str. 270.*

Jest to bardzo charaktetystyczna dla pewnego odłamu myślicieli rosyjskich próba rozwiązania zasadniczych problematów historjozofji w ducha filozofji chrześcijańskiej.

WŁADIMIRCOW B. — *Czingis-chan. Bierlin - Pietierburg - Moskwa, 1922, Izdatielstwo „Griebina".—Str. 175.*

Jest to barwnie napisany życiorys twórcy olbrzymiego państwa mongolskiego. Autor opiera się nie tylko na pracach europejskich, ale i na podaniach i kronikach mongolskich, chińskich i perskich Książka nosi charakter popularyzatorskiej, co się odbija ujemnie na jej wartości naukowej.

HISTORJA WOJSKOWA.

GOŁOWIN N, *gien. — Iz istorii kampanii 1914 goda na ruskom frontie. Praga, 1925, „Płamia". — Str. 436 i 14 map. — C B.W. sygn. 110.317/II.*

Znany rosyjski pisarz wojskowy, b. profesor Akademji Sztabu Generalnego, gen. Gołowin przystąpił do opracowania dziejów kampanji 1914 roku na froncie wschodnim. Praca składać się będzie z 5 części, z których obecnie ukazały się pierwsze dwie, obejmujące początek wojny i działania w Prusach Wschodnich. W najbliższej przyszłości autor zamierza wydać następne części poświęcone wielkiej bitwie w Galicji, działaniom na lewym brzegu Wisły oraz strategicznym i taktycznym wnioskom z doświadczeń kampanji 1914 r. na rosyjskim froncie.

Autor zebrał sporo pamiętników pisanych przez uczestników walk w Prusach Wschodnich, pozwalających mu odtworzyć cały szereg ważnych i charakterystycznych szczegółów, dotąd przeważnie zupełnie nieznanych.

OKONSKY KARL—*Die Belagerung von Kattowitz im dritten Polenaufstand 1921. Hindenburg, 1225, Heinrich. — Str. 144+1 plan. — C.B.W. sygn. 110.015/II.*

Praca ta stanowi rodzaj dziennika, prowadzonego przez niemieckiego dziennikarza i stałego mieszkańca Katowic. Dziennik ten, obejmujący okres od 3/5 do 7/7 1921. opisuje przebieg 3 powstania górnośląskiego. Przedstawienie dość objektywne mimo, że autor patrzy na rzecz ze stanowiska niemieckieho i że uważa np. wybuch powstania, jego przebieg oraz wyniki za następstwo stronniczego zachowania się Francuzów.

Autor uważa przytem, że powstanie polskie wobec początkowego braku oporu ze strony niemieckiej ludności, byłoby się skończyło fiaskiem i że wybawiło je z tej trudnej sytuacji dopiero poruszenie niemieckich organizacyj wojskowych, jak Selbstschutz, Orgesch etc.

Plan miasta Katowic ułatwia orjentację w przebiegu wypadków.

MEURER ALEXANDER, *Viceadm. — Seekriegsgeschichte in Umrissen. Seemacht und Seekriege. Berlin, 1925, Koehler.—Str. XVI, 422.—C.B.W. sygn. 110.326/II.*

Dzieło to omawia w sposób przystępny historję wojen morskich od wieku XVI aż do ostatnich czasów. Autor przypisuje tym zagadnieniom specjalnie ważny wpływ na bieg dziejów ludzkich, a zwłaszcza tych krajów, które przylegają do morza; w tym dziale historji widzi on też skarbnicę dowodów na wielkość talentów i charakterów ludzi wybitnych.

Za podstawę podziału historji wojen morskich przyjmuje autor rozwój techniki morskiej, a zwłaszcza okrętu wojennego. Książka rozpada się na następujące rozdziały: 1) Władza nad morzem i wojenne zagadnienia morskie; 2) Potęgi morskie w starożytności; 3) Wojny morskie i wojenne zagadnienia morskie aż do odkrycia Ameryki; 4) Początek oceanicznej historji; 5) Walka o światowy handel między Anglją i Holandją; 6) Walka o władzę na morzu między Anglją i Francją; 7) Walka o tereny poza europejskie; 8) Wielkie wojny blokadowe na przełomie 18 wieku; 9) Wojny morskie 19 wieku; 10) Czasy najnowsze do wybuchu wojny; 11) Wojna światowa, jako wojna na morzu.

KAMIENSKIJ M.—*Gibiel XX korpusa. Pietierburg, 1921, Gosudarstwiennoje Izdatielstwo.—Str. 202 i 10 mapek.*

Praca Kamieńskiego, b. oficera rosyjskiego Sztabu Generalnego oparta na materjałach archiwalnych sztabu 10 armji, przedstawia klęskę XX korpusu rosyjskiego, poniesioną w lutym 1915 r. w lasach augustowskich. Podstawowem źródłem były akty komisji śledczej, badającej przyczyny klęski.

TODORSKIJ A. — *Krasnaja armja w górach. Moskwa, 1925, Izdatielstwo „Wojennyj Wiestnik".—Str. 187.—C.B.W. sygn. 28.193/II.*

Były dowódca 32 dywizji strzelców a zarazem grupy dagestańskiej czerwonych wojsk, Todorskij opisuje w swej książce walki bolszewików z powstaniem górali dagestańskich, które trwało od września 1920 r. do maja 1921 r.

Książka składa się z 4 części: I—daje wojskowo-geograficzny opis teatru walki, II—omawia sytuację polityczną i przyczyny powstania, III—charakterystykę oddziałów powstańczych (skład, dowództwo, uzbrojenie i t. p.) IV—działania wojenne.

BONCZ-BRUJEWICZ M. — *Potieria nami Galicji w 1915 godu. Trudy Wojenno-Istoriczeskoj Komissji. Moskwa, 1920. — Str. 120 i 3 mapki.—C.B.W. sygn. 24 326/III i 26.250/III.*

Książka gen. Boncz-Brujewicza obejmuje I część zamierzonej przezeń pracy. Omawia ona szczegółowo zadania stojące przed rosyjskiem naczelnem dowództwem po bitwie pod Łodzią i spór, jaki się wywiązał wówczas pomiędzy dowództwem frontów północno-zachodniego i południowo-zachodniego co do kierunku głównych działań. Spór ten zakończony został decyzją naczelnego wodza w. Ks. Mikołaja Mikołajewicza, nakazującą uderzyć niezwłocznie przez Karpaty na Węgry. Większa część książki poświęcona jest zimowej kampanji karpackiej.

ZAJONCZKOWSKIJ A. — *Mirowaja wojna 1914—1918 gg. Moskwa, 1924, Gosudarstwiennoje Wojennoje Izdatielstwo. — Str. 457 i atlas złożony z 50 map. — C.B.W. sygn. 28.196/II.*

Jest to podręcznik dla słuchaczy sowieckiej Akademji Wojskowej, napisany przez jednego z jej profesorów. Książka obejmuje całokształt działań wojennych na wszystkich frontach. Autor stara się dać w niej treściwy obraz każdej ważniejszej operacji.

v. MOSER OTTO, *Gen.—Ernsthafte Plaudereien über den Weltkrieg. Stuttgart, 1925, Belser.—Str. 463.—C.B.W. sygn. 110.318/II*

Znany wojskowy pisarz niemiecki, autor książki pt. Krótki rys strategiczny wojny światowej (Kurzer Strategischer Ueberblick über den Weltkrieg 1914—1018 Berlin, 1911, Mittler) — omawia w swem ostatnim dziele przebieg zdarzeń wojny światowej. Książka ta ma być wyjaśnieniem zwartych uwag w „Krótkim rysie strategicznym", uzupełnionem przez poruszenie zagadnień politycznych. Pragnąc zaś zapoznać szersze sfery ludności z zagadnieniami wojskowemi i wojennemi — przyjął autor formę lekką i więcej przystępną dla kół niefachowych. Książka rozpada się na następujące rozdziały:

1) Powody i sprawcy wojny światowej. Niemieckie przygotowania wojenne. Niemiecki Sztab Generalny. Obce Sztaby Generalne. 2) Niemieckie Naczelne Dowództwo w czasie wojny światowej. A) pierwszy okres—Moltke, B) drugi okres — Falkenhayn, C) trzeci okres — Hindenburg i Ludendorff. 3) Strategiczno-polityczne stosunki i zdarzenia w ostatnim kwartale wojny światowej. 4) Rzut oka wstecz i uwagi końcowe.

W zakończeniu podaje autor uwagi, zawierające dużo ciekawego materjału, świadczącego o krytycznem stanowisku autora, odbiegającem poważnie od obowiązujących dzisiaj poglądów oficjalnej literatury niemieckiej.

DE GRANDMAISON GEOFFROY — *L'Espagne et Napoléon. 1809—1811. Paris, 1925, Plon.—Str. VII, 470.—C.B.W. sygn. 27.935/II.*

Grandmaison nie jest bezkrytycznym wielbicielem Napoleona, dzieło jego śmiało i objektywnie roztrząsa wypadki tych czasów, nie cofając się przed ostrym sądem.

Drugi tom obejmuje okres czasu od 1808—1811 (pierwszy obejmował czasy od 1804—1807) i dzieli się na następujące rozdziały: 1) Oblężenie Saragossy 1808/9; 2) Przymierze angielskie; 3) Intronizacja króla Józefa; 4) Soult w Hiszpanji; 5) Operacje króla Józefa; 6) Ekspedycja do Andaluzji; 7) Massena w Portugalji; 8) Ambasadorowie króla Józefa; 9) Ultimatum Napoleona; 10) Dwór króla Józefa w Madrycie.

HENRY ALBERT — *Le ravitaillement de la Belgique pendant l'occupation allemande. Paris, 1924, Les Presses Universit.—Str. 210 — C.B.W. sygn. 110.376/II.*

Książka omawia niesłychanie skomplikowane zagadnienie wyżywienia Belgji podczas okupacji niemieckiej. Działalność Komitetu Narodowego z Kard. Mercier na czele — oparta o pomoc zagraniczną, mimo ogromnych trudności ze strony Niemców, nie tylko uchroniła ludność belgijską od głodu ale umożliwiła jej lepsze odżywianie aniżeli posiadała ludność w głębi właściwych Niemiec.

Szczegóły tej działalności, dotyczące momentów organizacyjnych oraz rezultaty osiągnięte przedstawia autor w następujących rozdziałach: 1) Belgja— jej zapasy i potrzeby; 2) Pierwsze zarządzenia wprowadzone po wybuchu wojny; 3) Inwazja niemiecka; 4) Trudności zagadnienia; 5) Geneza organizacji odżywiania; 6) Umowy międzynarodowe; 7) Działalność Komisji for Relief w Belgji i zagranicą; Komitet Hiszpańsko-holenderski; 8) Komitet Narodowy; jego organizacja i działanie; 9) Program dostaw Komisji for Relief w Belgji; 10) Zaopatrzenie w chleb; 11) Inne środki żywności; 12) Przedsięwzięcia Komitetu Narodowego; 13) Rozdział żywności przywiezionej; 14) Specjalne żywienie pewnych rodzajów ludności; 15) Krajowa żywność; 16) Rola organizacyj belgijskich w produkcji i rozdziale żywności krajowej; 17) Żywność holenderska; 18) Kontrola zużycia żywności; 19) Uzyskane rezultaty.

REDLICH JÓZEF, *Dr. Prof. — Oesterreichische Regierung und Verwaltung im Weltkriege. Carnegie-Stiftung für Internationalen Frieden. Abt. für Volkswirtschaft und Geschichte. Wien, 1924, Hölder. — Str. XIX, 303+19. — C.B.W. sygn. 110.84/II.*

Zadaniem dzieł wchodzących w skład oddziału Gospodarstwa społecznego a stanowiących część wydawnictwa fundacji Carnegiego—jest zbadanie skutków, jakie wywarła wojna światowa na współczesne społeczeństwo, a przedewszystkiem wskazanie strat, jakie sprowadziły koszta wojny i wskazanie przeobrażeń, do jakich wojna w obrębie cywilizacji współczesnej doprowadziła.

Dzieło prof. Redlicha poświęcone jest zagadnieniom zmian, zaszłych w byłej Monarchji austro-węgierskiej. Zaczyna więc od scharakteryzowania istoty ogólnego systemu politycznego, administracyjnego i gospodarczego Austro-Węgier, a następnie przechodzi do zmian i cech charakterystycznych tego systemu w czasie wojny—w zakresie produkcji i ogólnego gospodarstwa, przyczem przedstawia dwie fazy politycznej gospodarki, pierwszą za ces. Franciszka Józefa i drugą za ces. Karola i wreszcie kończy przedstawieniem przyczyn upadku Austrji.

Dzieło rozpada się na następujące rozdziały: 1) Rząd i administracja austryjacka przed wojną: ich organizacja, ich cele i ich polityczny charakter; 2) Ustawowe zarządzenia austryjackiego rządu na wypadek wojny; 3) Ostatni przedwojenny rząd w Austrji; 4) Austryjacki rząd wojenny i duch jego administracji; 5) Austryjacki rząd wojenny i jego działalność administracyjna; 6) Administracja publiczna i gospodarka wojenna; 7) Gospodarka wojenna i pań-

stwowy socjalizm wojenny w Austrji; 8) Drugi okres rządów wojennych; 9) Upadek państwa, nowe państwa narodowe i stary stan urzędniczy austryjacki.

BRANDERBURG ERICH—*Die Ursachen des Weltkrieges. Leipzig, 1925, Quelle.—Str. 76.—C. B. W. sygn. 32.672/II.*

Piekącemu zagadnieniu odpowiedzialności za wybuch wojny poświęca autor tę broszurę, przyczem w przeciwstawieniu do zwykłego osądzania rzeczy według przebiegu spraw w ostatnim miesiącu przed wojną—rozpatruje zagadnienie, na szerokim podłożu walki o hegemonję państwową i sięga przytem aż do wieku XVII do Ludwika XIV. Obok zaś momentów czysto politycznych omawia sytuację gospodarczą, wskazując w niej ważnego regulatora stosunków międzynarodowych. W ostatecznym rezultacie swych roztrząsań dochodzi autor do zdania, ze głównemi czynnikami, które w podminowanej współcześnie sytuacji chciały świadomie wybuchu wojny—były Francja i Rosja nie bez winy jednak Austrji, która dała zreczną ku temu sposobność a i Niemiec, które nie umiały odpowiednio wpłynąć na Austrję.

BUSSE, *Gen.—Die Feste Boyen. Berlin, 1925, Ritter.—Str. 24.—C. B. W. sygn. 32.686/II.*

W krótkim wspomnieniu opisuje autor swoje wrażenia podczas osaczenia wschodnio-pruskiej forteczki Boyen w sierpniu 1914. Wojskowo przynosi praca bardzo mało, ponieważ Rosjanie nie odważyli się jej, jako z natury bardzo obronnej, atakować.

KRETZSCHMANN WILHELM—*Die Wiederherstellung der Eisenbahnen auf dem östlichen Kriegsschauplatz. Berlin, 1925, Mittler.—Str. XI. 180+32 tabl. fotogr. oraz 1 mapa.—C. B. W. sygn. 110.205/III.*

Znany autor dzieła pt. Wiederherstellung der Eisenbahnen auf dem westlichen Kriegsschauplatz (Berlin, 1925, Mittler.—C. B. W. sygn. 23 429/II) przedstawia w tej książce rezultaty techniki niemieckiej żelaznej i drzewnej na wschodnim terenie. Obok wiadomości o zwykłych pracach rekonstrukcyjnych, a więc o pracach leżących w zakresie stałych zajęć odpowiednich zakładów fabrycznych—książka ta przynosi niezmiernie dużo do wojskowego budownictwa kolejowego, do robót prowadzonych bezpośrednio przez wojsko i to w specjalnie trudnych warunkach terenowych i kulturalnych.

Książka rozpada się na następujące części: 1) Szczególne właściwości rekonstrukcyjnych robót na wschodnim terenie, 2) Odbudowa kolei w Prusach Wschodnich i na przyległych terenach rosyjskich od sierpnia 1914 do lata 1915, 3) Odbudowa i zniszczenie kolei podczas walk w Polsce jesienią 1914; 4) Współdziałanie niemieckich oddziałów kolejowych przy odbudowie kolei w Karpatach w początku 1915; 5) Odbudowa kolei podczas operacyj na froncie rosyjskim w lecie 1915, 6) Udział niemieckich oddziałów kolejowych przy odbudowie kolei w czasie ofensywy we Wsch. Galicji r. 1917; 7) Odbudowa kolei podczas działań pod Rygą i Jakobstadem; 8) Odbudowa kolei przy ofensywie na Rosję w lutym 1918 r.; 9) Odbudowa kolei przy ofensywie na Ukrainę w r. 1918. Liczne i dobre fotografje podnoszą jeszcze wartość dzieła.

Brest-Litowsk. Reden. Aufrufe und Manifeste der russischen Volkskommisäre Trotzki, Lenin, Joffe, Radek u. a. m Gesammelt u. zusammenegstellt v E. Drahn, Berlin, 1925, Milik.—Str. 72.—C. B. W. 32.675/II.

Wydawnictwo to zawiera mowy i odezwy, które w związku z pokojem rosyjsko-niemieckim i w samym Brześciu podczas rokowań pokojowych wygłoszone zostały przez głównych przedstawicieli bolszewickich. Wydawnictwo to, stanowiące obraz pierwszych kroków bolszewickich w dziedzinie polityki światowej, rzuca bardzo ciekawe światło na kształtowanie metody oddziaływania bolszewizmu na międzynarodowe stosunki.

Wydawnictwo to rozpada się na następujące ustępy: Rokowania pokojowe. Propozycja zawarcia pokoju. Depesze rosyjskiego robotniczo-chłopskiego rządu. Trocki o zawieszeniu broni i o pokoju. Z okresu rosyjsko-niemieckich rokowań o pokój. Odezwa Kryleńki z 10 stycznia 1918. Mowa Trockiego z 14 stycznia 1918. Deklaracja rosyjskiej delegacji.

Der Weltkrieg in seinen grossen Linien. Hft. 1. Der Kriegsausbruch und seine Ursachen. Verhältnisse bei Kriegsbeginn. Kriegspläne Hft. 2. Die Grenzschlachten Die Verfolgung. Freiburg, 1925, Bielefeld. —Str. 96+52—C. B. W. sygn. 32.694/II.

Celem spopularyzowania zagadnień wojny światowej, przebiegu tej wojny, oraz jej następstw—zorganizowano wydawnictwo, które jest odpowiednio przystosowanem streszczeniem oficjalnego wydawnictwa pt. „*Der Weltkrieg 1914 bis 1918*“. Dwa pierwsze zeszyty tego wydawnictwa są streszczeniem pierwszego tomu „Der Weltkrieg 1914 bis 1918“, obejmującego sierpniowe działania wojenne na froncie zachodnim. Obydwa zeszyty są napisane bardzo zręcznie i jasno i zaopatrzone wstępem, który nie tylko omawia charakter wydawnictwa Sztabu Generalnego oraz metodę jego opracowania i cel ale i objaśnia przyczyny wojny światowej.

MÜLLER-BRANDENBURG—*Vom Schlieffen bis Ludendorff. Leipzig, 1925, Oldenburg.—Str. 170.—C. B. W. sygn 110.328/II.*

Autor przechodzi w ogólnych zarysach główne operacje wojny światowej i ocenia je ze stanowiska strategicznego. Uznając przytem głębię poświęcenia narodu niemieckiego i wielkość czynów wojska — odmawia w ostatnich, decydujących pociągnięciach wielkości Ludendorffowi i upatruje w nim nie tylko przyczynę końcowej klęski ale i pośredni powód załamania się moralnego narodu i wojska, które straciwszy zaufanie do wodza, stało się przystępnem dla agitacji komunistycznej.

Praca rozpada się na następujące rozdziały: 1) Wojsko niemieckie i jego Sztab Generalny; 2) Siły wojska; 3) Schlieffena plan; 4) Francuski plan rozwinięcia z r. 1914; 5) Niemiecki plan rozwinięcia z r. 1914; 6) Marsz i bitwa nad Marną; 7) Hindenburg na Wschodzie; 8) Lata 1917; 9) Niemiecko-austryjackie natarcie we Włoszech w r. 1917; 10) Siły bojowe na początku 1918 r.; 11) Wielka bitwa we Francji w marcu 1918; 12) Bitwa pod Lys i wzgórzem Kemmel; 13) Reims; 14) Koniec; 15) Dodatek do zagadnienia o sprawcy wojny.

Sowiecka Komisja dla zbadania i wykorzystania doświadczenia wojny światowej i domowej, przekształcona obecnie w Wydział Historyczny Sztabu Czerwonej Armji, wydała obejmujący 7 tomów „*Strategiczeskij oczerk wojny 1914—1918*" (*C.B.W. sygn 24.609/II*). Dzieło to opiera się na materjałach archiwalnych rosyjskich dowództw. Poszczególne jego części opracowane przez rozmaitych autorów różnią się bardzo co do swej wartości.

cz. I. *Pieriod ot objawlenija wojny do naczała sientiabria 1914 goda sostawil* J. CICHOWICZ. *Moskwa, 1923, Wsszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet. Str. 240 i 36 mapek.*

Zawiera pierwszą ofensywę rosyjską do Prus Wschodnich, t. j. bitwy pod Tannenbergiem i jeziorami Mazurskiemi, oraz wielką bitwę galicyjską (30. VIII—12. IX). Książka opracowana b. dobrze.

cz. II. *Pieriod s 1/14 sientiabria po 15/28 nojabria 1914 goda. sostawil* G. KOROLKOW. *Moskwa, 1923, Wysszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet.—Str. 186 i 38 mapek.*

Książka Korolkowa omawia bitwę w lasach Augustowskich (jesienną), drugą ofensywę niemiecko-austryjacką na Warszawę i Dęblin, walki pod Przemyślem i Chyrowem oraz bitwę łódzką.

cz. III. *Pieriod s 12/25 nojabria 1914 g. po 15/28 marta 1915 g. — Sostawił* A. NIEZNAMOW. *Moskwa, 1922, Wysszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet.—Str, 84 i 13 mapek.*

Przejście rosyjskich armij znajdujących się na lewym brzegu Wisły do defensywy. Plany przeciwdziałania dalszej ofensywie niemiecko-austryjackiej. Zimowa kampanja karpacka. Zdobycie Przemyśla.

cz. IV. *Sostawił* A. NIEZNAMOW. *Moskwa, 1922, Wysszij Wojennyj Riedakcjonnyj Sowiet.—Str. 133 i 12 mapek.*

Książka ta jest poświęcona przełamaniu frontu rosyjskiego pod Gorlicami i dalszej ofensywie sprzymierzonych zakończonej wyparciem Rosjan z Galicji i Królestwa.

cz. V. *Pieriod s oktiabria 1915 g. po sientiabr, 1916 g. sostawił* W. KLEMBOWSKIJ. *Moskwa, 1920.—Str. 124 i 17 mapek.*

Tom ten zawiera dzieje walk pozycyjnych toczonych jesienią 1915 i zimą z 1915 na 1916, nieudaną próbę ofensywy rosyjskiej podjętej w marcu 1916 r. przez t. zw front zachodni w okolicach Mołodeczna, oraz ofensywę wojsk frontu południowo-zachodniego pod dowództwem gen. Brusiłowa.

cz. VI. *Pieriod ot proryiwa jugo-zavadnogo fronta w maje 1916 g. do końca goda. sostawił* A. ZAJONCZKOWSKIJ. *Moskwa, 1923, Wysszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet.—Str. 138 i 10 mapek.*

Książka Zajonczkowskiego poświęcona głównie ofenzywie brusiłowskiej pokrywa się częściowo z pracą Klembowskiego, dając jednakże inne oświetlenie opisywanych wypadków.

cz. VII. *Kampanja 1917 goda. sostawił* A. ZAJONCZKOWSKIJ. *Moskwa, 1923. Wysszij Wojennyj Riedakcjonnyj Sowiet.—Str. 188 i 13 mapek.*

Autor omawiając działania wojenne w r. 1917 uwzględnia obszernie w swej pracy przyczyny rozkładu wojska W załącznikach podany jest szereg nader ciekawych dokumentów między innemi protokóły konferencyj dowódców frontów odbyte w kwaterze Głównej, na których omawiano położenie wojenne i nastroje wojska.

Nieobjęty numeracją jest *„Rumynskij front" sostawił* F. WASILJEW. *Moskwa, 1922, Wysszij Wojennyj Riedakcionnyj Sowiet.—Str. 131 i 7 mapek.*

Praca Wasiljewa, poprzedzona wstępem A. Kazakowa p. t. „Rumunja w wojnie światowej", omawiającym polityczne, ekonomiczne i wojskowe położenie Rumunji w okresie, poprzedzającym bezpośrednio jej wzięcie czynnego udziału w wojnie światowej, poświęcona jest głównie działaniom wojska rosyjskiego na froncie rumuńskim.

PRZEMYSŁ WOJENNY.

FONTAINE ARTHUR—*L'industrie française pendant la guerre. Paris, 1925, Les Presses Universitaires.—Str. XII, 489 —C.B.W sygn. 110.374/II.*

Dzieło F. jest jednym z tomów poświęconych Historji ekonomicznej i socjalnej historji wojny światowej. Dzieło to nie obejmuje wszystkich dziedzin przemysłu francuskiego lecz tylko: 1) przemysł górniczy (kopalnie i kamieniołomy); 2) przemysł spożywczy (wyrób masła i sera, cukru i alkoholu, win i piwa i t. d); 3) przemysł chemiczny; 4) przemysł papierniczy; 5) przemysł graficzny; 6) przemysł włókienniczy; 7) wytwórnie ubrań; 8) przemysł wyrobów słomianych i piórowych; 9) przemysł skórzany; 10) przemysł drzewny; 11) przemysł metalurgiczny; 12) przemysł kamienny; 13) hotele banki, przyczem omawia życie tych działów przemysłu podczas wojny i ich umiejsco-

wienia, a nadto rozrost jednych dziedzin i upadek innych. Autor dotyka również zagadnień społecznych wiążących się z pracą przemysłową. Terytorjalnie ogranicza autor stan rzeczy do Francji, niezajętej przez Niemców po listopadzie 1914.

AFTALION ALBERT, *prof.* — *L'industrie textile en France pendant la guerre. Paris, 1925, Les Presses Universitaires. — Str. XII, 250. — C.B.W. sygn. 110.377/II.*

Przemysł włókienniczy podlegał we Francji specjalnym wpływom podczas wojny. Nie tylko bowiem zmienił się charakter odbiorców (wojsko) i nie tylko znikł export a z nim import surowca uniemożliwiony działaniami wojennemi, ale zmniejszyła się też liczba objektów wytwórczych przez zajęcie najwięcej uprzemysłowionych części Francji północno-wschodniej przez Niemców. Kolejność i jakość tych przeobrażeń i dziedziny, w których te wielkie przeobrażenia przemysłowe podczas wojny zaszły, oraz zmiany, jakie w poszczególnych dziedzinach przemysłu wojennego uwidoczniły się po zawarciu pokoju i przyłączeniu do Francji wysoce uprzemysłowionej Alzacji i Lotaryngji—omawia autor w następujących ustępach: 1) Ogólny przegląd włókienniczego przemysłu we Francji podczas wojny; 2) Przemysł wełniany; 3) Przemysł bawełniany; 4) Przemysł lniany i konopiowy; 5) Przemysł jedwabny

RÓŻNE.

ALBANOW W. I. — *Mieżdu żizniju i smiertiju. Berlin, 1925, Knigoizdatielstwo „Słowo".—Str. 204 i 2 mapy.—C.B.W. sygn. 110.305/II.*

Jest to dziennik wyprawy podbiegunowej, która latem 1912 r. udała się pod dowództwem por. Brusiłowa na Szpicbergen. Wyprawa ta zakończyła się zaginięciem bez wieści jej uczestników. Z ogólnej liczby 24 osób tylko autor Dziennika Albanow i jeden z marynarzy zdołali się uratować i po 2-letniej przeszło wędrówce powrócili do Archangielska.

IZMIESTJEW P.—*Oczerki po wojennoj psichologii. Pietrograd, 1923. Wojennoje izdatielstwo wojennogo okruga.—Str. VIII 102.—C.B.W. sygn. 27.246/II.*

Praca niniejsza składa się z 18 rozdziałów, a właściwie samodzielnych szkiców z zakresu psychologji wojskowej. Autor, występując tutaj jako gorący przeciwnik tendencji do zastąpienia ludzi przez maszyny wojenne, przestrzega jednocześnie przed drugą krańcowością, gdyż powodzenie może być tylko wynikiem połączenia tych 2 czynników.

RABENAU F. v. — *Die alte Armee und die junge Generation. Berlin, 1925, Mittler.—Str. 146.—C B.W. sygn. 110.023/II.*

Wobec ogromnej popularności książek Dr. K. Hessego (p. t. Feldherr Psychologos. Berlin, 1922, Mittler. — C. B. W. sygn. 24.800/II.; Der Triumph des Militarismus. Berlin, 1923, Mittler. — C.B.W. sygn. 25.327/II. oraz Von der nahen Ara der jungen Armee. Berlin, 1924. Mittler. — C.B.W. sygn. 31.888/II), przeciwstawiających młodszą generację starszym wojskowym i wytykających tym starszym poważne błędy, występuje w tej pracy Rabenau w obronie starszych. Autor pragnie mianowicie ustrzec wojsko przed rozłamem i przed przekształceniem tego wojska, a oświadcza się tylko za ewolucyjnym rozwojem nowej organizacji, która jednak musi tkwić swemi korzeniami w organizacji starego wojska.

Książka napisana inteligentnie i bardzo taktownie.

SPIS DZIEŁ OMÓWIONYCH

WYDAWNICTWA
CENTRALNEJ BIBLJOTEKI WOJSKOWEJ.

Nr. 1. Organizacja bibljotek wojskowych w świetle rozkazów M. S. Wojskowych. Warszawa, 1921, W. Inst. N.-W.

Nr. 2. Katalog Centralnej Bibljoteki Wojskowej (w opracowaniu).

Nr. 3. Polska bibljografja wojskowa. Część I. Nauki wojskowe:
T. I—do roku 1904. Warszawa, W. Inst. N.-W., 1923.
T. II—od roku 1905—1920; Warszawa, W. I. N.-W., 1921.

Nr. 4. Komunikat bibljograficzny. T. I—Warszawa, W. Inst. N.-W. 1921; T. 2.—Warszawa, W. Inst. N.-W., 1923; T. 3. — Warszawa, W. Inst. N.-W., 1923; T. 4. — Warszawa, W. Inst. N.-Wyd., 1924; T. 5.—Warszawa, W. Inst. N.-W., 1925.

Nr. 5. Pieczęci polskich bibljotek wojskowych (w opracowaniu).

Nr 6. Wojskowe wiadomości bibljograficzne. T. I. — Warszawa, W. Inst. N.-W., 1923; T. 2.—Warszawa, W. Inst. N.-W., 1925.

Nr. 7. Bibljografja druków dotyczących powstania styczniowego 1863/5 r. Warszawa, W. Inst. N.-W., 1924.

Nr. 8. Bibljoteka Kwatermistrzostwa Generalnego Wojska w r. 1831. Warszawa, W. Inst. N.-W., 1925.

Nr. 9. Instrukcja bibljotekarska. Część: Księgozbiór (w opracowaniu).